

УДК 354.31(477)

В.А. ГЛУХОВЕРЯ,

канд. юрид. наук, Запорізький національний університет

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС МВС УКРАЇНИ: ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОКРЕМИХ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ

Ключові слова: МВС України, адміністративно-правовий статус, правове забезпечення, нормативно-правові акти

Розуміння адміністративно-правового статусу МВС України має велике значення для вдосконалення правових норм, які регулюють діяльність цього центрального органу виконавчої влади. З'ясування питання про правове забезпечення адміністративно-правового статусу МВС України дозволяє більш повно вивчити особливості побудови МВС України та його функціонування, що сприяє зміцненню законності і дисципліни у сфері функціонування працівників МВС України, виконання завдань та функцій, які стоять перед міністерством.

На теоретичному рівні проблеми правового статусу, адміністративно-правового статусу різних суб'єктів досліджували такі науковці, як В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, О.О. Бандурка, М.В. Вітрук, В.М. Горшеньов, С.Д. Губарев, В.В. Зуй, Н.І. Матузов, В.М. Манохін, О.В. Негодченко, В.М. Плішкін, О.Ф. Скакун, О.Ю. Якімов та ін. Але, у зв'язку з реформуванням МВС України, зміною законодавства, що регламентує діяльність цього центрального органу виконавчої влади, потребує розгляду правове забезпечення адміністративно-правового статусу МВС України. Тому метою статті є встановлення особливостей адміністративно-правового статусу МВС України, нормативно-правових актів, що його визнача-

ють, видів повноважень МВС України у відносинах з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС.

Для досягнення цієї мети передбачено вирішити завдання, направлені встановлення нормативно-правових актів, що визначають адміністративно-правовий статус МВС України, їх аналіз, виділення повноважень МВС України у відносинах з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС.

Обов'язковою вимогою до адміністративно-правового статусу МВС України є те, що всі його структурні елементи закріплено у нормах як національного законодавстві, так і міжнародного.

До норм національного законодавства, перш за, все потрібно віднести Конституцію України [1], яка є законодавчим актом найвищої юридичної сили. В основному Законі нашої держави містяться основоположні засади діяльності всіх органів державної влади, з яких витікають і принципи діяльності МВС України, його структурних підрозділів та органів, діяльність яких спрямовується та координується МВС; 2) міжнародних договорах; 3) законах України; 4) підзаконних актах.

Серед основних Законів України, які визначають адміністративно-правовий статус МВС України слід виділити такі, які визначають завдання, деталізують повноваження МВС України та міністра по відношенню до інших підпорядкованих суб'єктів. До них слід віднести: Закони України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. [2], який визначає загальні засади правового статусу МВС України та його атрибути, загальні засади утворення, реорганізації та ліквідації; «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України» від 10.01.2002 р. [3], який визначає загальну чисельність МВС України.

Окремі елементи цільового та структурно-організаційного блоку адміністративно-правового статусу МВС України закріплено у Законі України «Про Національну поліцію» від 02.07.2016 р. [4]. Так, згідно ч.2 ст.1 Закону, діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом. Згідно зі ст.14 Закону, структуру центрального органу управління поліції затверджує керівник поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України. Кошторис поліції затверджує керівник поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України.

Закон України «Про Національну гвардію» від 13.03.2014 р. також врегульовує окремі елементи адміністративно-правового статусу МВС України. Згідно ст.1 даного Закону, Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України. МВС України має повноваження затверджувати Положення про органи військового управління оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України, з'єднання, військові частини (підрозділи), навчальні військові частини (центри), статuti (положення) вищих військових навчальних закладів, баз, закладів охорони здоров'я та установ Національної гвардії України [5].

Серед підзаконних нормативно-правових актів особливу увагу слід звернути на Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 р. № 1085 [6], яким було утворено МВС України у якості центрального органу виконавчої влади, а також визначено перелік центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України.

В той же час, зазначимо, що у переліку центральних органів виконавчої влади відсут-

ня Національна поліція та Державна служба з надзвичайних ситуацій. Враховуючи це, пропонуємо внести зміни до Указу Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 р. № 1085 стосовно закріплення за Міністром внутрішніх справ повноважень з координації дій за Державною службою з надзвичайних ситуацій та визначення статусу Національної поліції, як центрального органу виконавчої влади.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює адміністративно-правовий статус МВС України, є Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2015 р. № 878 [7]. Воно визначає, що Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, а також основні завдання, функції та повноваження у певних сферах відання та відносно інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС України.

Положенням про Державну службу України з надзвичайних ситуацій визначено повноваженням МВС України щодо координації та спрямування дій цього центрального органу виконавчої влади, здійснення взаємодії, планування та контролю [8]. Так, згідно п.1 Положення, Державна служба України з надзвичайних ситуацій є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності.

Певні організаційно-структурні елементи адміністративно-правового статусу МВС України затверджені й у Положенні про державну міграційну службу України [9]. Так, згідно п.1 Положення, Державна міграційна служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Отже, аналіз вищенаведеного законодавства дозволяє зробити певні узагальнення:

По-перше, структура адміністративно-правового статусу МВС України є нормативно врегульованою у різних за юридичною силою нормативно-правових актах. Досліджуване законодавство становить собою сукупність норм права, які регулюють адміністративно-правовий статус МВС України, визначають завдання, функції, повноваження та інші базові його елементи.

По-друге, аналіз законодавств, що регулює структурно-організаційний блок адміністративно-правового статусу МВС України, дозволив розділити повноваження МВС України у відносинах з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС України на такі види:

- забезпечувальні повноваження (наприклад, забезпечує формування державної політики у сферах, що належать до відання інших органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС України, забезпечує їх нормативно-правове регулювання тощо);

- організаційні повноваження (наприклад, затверджує стратегічні програми діяльності та визначає пріоритетні напрями роботи

центральної виконавчої влади, що входять до сфери відання МВС України, затверджує плани роботи, приймає рішення про розподіл бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Міністерство внутрішніх справ України, визначає порядок обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України, поліцією та іншими центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України);

- контрольні повноваження (наприклад, контролює реалізацію державної політики у сферах, що належать до відання інших органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС України, заслуховує звіти про виконання центральними органами виконавчої влади, що входять до сфери відання МВС України звіти про виконання планів тощо);

- представницькі повноваження (наприклад, погоджує та подає на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ України проекти законів, актів Кабінету Міністрів України з питань діяльності, погоджує з урядом та Прем'єр-міністром України питання щодо призначення на посаду та звільнення з посади керівників центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України).

По-третє, з метою усунення неузгодженостей щодо повноважень МВС України стосовно координації та спрямування діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій, які містяться в Указі Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 р. № 1085 та у

Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій» від 16.12.2015 р. № 1052 викласти п.2 Розділу IV «Центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України» Схеми організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади у такій редакції:

«2) через Міністра внутрішніх справ України:

Адміністрація Державної прикордонної служби України

Державна міграційна служба України

Державна служба України з надзвичайних ситуацій».

Вилучити п.8 із Схеми організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади, яким визначено Міністерство оборони України як суб'єкта, який спрямовує та координує діяльність Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

По-четверте, потребує більш чіткого закріплення у законодавстві статусу Національної поліції, як центрального органу виконавчої влади. Так, згідно зі ст.1 Закону України «Про Національну поліцію» Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Поряд із цим, у переліку центральних органів виконавчої влади, які визначені в Указі Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 09.12.2010 р. № 1085 Національна поліція відсутня. Тому пропонуємо даний Указ Президента України доповнити ще одним центральним органом виконавчої влади, як

Національна поліція, та внести доповнення до п.2 Розділу IV «Центральні органи виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України» Схеми організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади і включити Національну поліцію до переліку центральних органів виконавчої влади, діяльність яких координується МВС України.

По-п'яте, з метою оптимізації структури та системи МВС України слід прийняти у новій редакції Закон України «Про загальну структуру та чисельність МВС України».

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // ВВР України. 1996. № 39. Ст. 141.

2. Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17.03.2011 № 3166–VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

3. Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: закон України від 10.01.2002 № 2925–III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2925-14>.

4. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2016 № 580–VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

5. Про Національну гвардію: закон України від 13.03.2014. № 876–VII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/876-18>.

6. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: указ Президента України від 09.12.2010 № 1085 № 442. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010/print1462303445391264>.

7. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2015 № 878. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>.

8. Про затвердження Положенням про Державну службу України з надзвичайних

ситуацій: постанова Кабінету міністрів України від 16.12.2015 № 1052. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF>.

9. Про затвердження Положення про дер-

жавну міграційну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 360. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>.

Глуховець В. А. Адміністративно-правовий статус МВС України: шляхи удосконалення окремих структурних елементів // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 2. С. 36–40. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_2_8.pdf

Проаналізовано основні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що визначають адміністративно-правовий статус МВС України. Встановлено види повноважень МВС України у відносинах з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС України та визначено особливості адміністративно-правового статусу МВС України.

***

Глуховець В.А. Адміністративно-правовий статус МВД України: пути совершенствования отдельных структурных элементов

Проанализированы основные законодательные и подзаконные нормативно-правовые акты, определяющие административно-правовой статус МВД Украины. Установлены виды полномочий МВД Украины в отношении с центральными органами исполнительной власти, деятельность которых определяется и координируется МВД Украины и определены особенности административно-правового статуса МВД Украины.

***

Gluhovets V.A. Administrative and Legal Status of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Ways to Improve Individual Structural Elements

The basic legislative and regulatory regulations that determine administrative and legal status of the MIA of Ukraine was analyzed. Established types of office of MIA of Ukraine in relations with the central executive bodies whose activities are directed and coordinated by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the peculiarities of administrative and legal status of the MIA of Ukraine was made.